[2018] 12 ਐੱਸ.ਸੀ.ਆਰ. 600

ਉੱਪੱਲਾ ਬਿਕਸਮ @ ਬਿਕਸਮਜ਼

ਬਨਾਮ

ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦਾ ਰਾਜ

(ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 2010 ਦਾ 1548)

ਅਕਤੂਬਰ 11, 2018

[ਆਰ. ਬਨੂਮਤੀ ਅਤੇ ਇੰਦਰਾ ਬੈਨਰਜੀ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਪੀਨਲ ਕੋਡ, 1860: ਐੱਸ.ਐੱਸ. 302 ਅਤੇ 201 ਕਤਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਕੇਸ ਕਿ ਇੱਕ ਆਜੜੀ ਆਪਣੀਆਂ ਭੇਡਾਂ ਨੂੰ ਚਰਾਉਣ ਲਈ ਲੈ ਗਿਆ ਅਤੇ ਘਰ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਆਇਆ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਚਰਵਾਹੇ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਅਤੇ ਭੇਡਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ। 302/201 ਅਤੇ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ - ਫੜੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸਥਿਰਤਾ: ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਹਾਲਾਤ ਸਥਾਪਤ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਲੜੀ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ, ਚਰਵਾਹੇ ਦੀ ਮੌਤ ਕਤਲੇਆਮ ਸੀ - ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਭੇਡ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਾਨ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮ੍ਰਿਤਕ - ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਥਿਤ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਲਾਸ਼ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਸਿਰਫ਼ ਸ਼ੱਕ ਹੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਦੀ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦਾ, 'ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ' ਅਤੇ 'ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ' ਵਿਚਕਾਰ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਪਾੜਾ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ 1/2/203 ਨੂੰ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਤਲ ਲਈ ਭੇਡਾਂ ਦੀ ਚੋਰੀ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਸੇ ਤੋਂ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਐਸ.ਡੀ.ਸੋਨੀ ਵਿ. ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ (1992) ਐਸ.ਯੂ.ਪੀ.ਪੀ. 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 567; ਵੈਂਕਟੇਸ਼ਨ ਵਿ. ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਰਾਜ (2008) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 456; ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਰਾਜੂ ਉਰਫ ਬੱਤੀ ਬਨਾਮ. ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ (2013) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ722 - ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

<u>ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ</u>

(1992) ਸਪਲਾਈ. 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ567	**ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ**	**ਪੈਰਾ 6**
(2008) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ456	**ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ**	**ਪੈਰਾ6**
(2013) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ722	**ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ**	**ਪੈਰਾ 10**

ਉੱਪਲ ਬਿਕਸ਼ਮ @ ਬਿਕਸ਼ਮਈਆ ਬਨਾਮ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ

ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ
2010 ਦਾ 1548 ਨੰ.
Crl ਵਿੱਚ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਵਿਖੇ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਫ ਨਿਆਂਇਕ, 27.02.2006 ਦੇ ਨਿਰਣੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ। 2004 ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 479।
ਅੰਨਮ ਡੀ.ਐਨ. ਰਾਓ, ਏ. ਵੈਂਕਟੇਸ਼, ਰਾਹੁਲ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਐਡਵ. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।
ਸ.ਉਦੈ ਕੁਮਾਰ ਸਾਗਰ, ਮ੍ਰਿਤੁੰਜੈ ਸਿੰਘ, ਮਿਸ. ਡੀ.ਭਾਰਤੀ ਰੈਡੀ, ਐਡਵੋਕੇਟ. ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਲਈ.
ਵੱਲੋਂ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ
ਬਨੂਮੱਤੀ, ਜੇ.: 1. ਇਹ ਅਪੀਲ 3 ਜੁਲਾਈ, 2015 ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ 2004 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 479 ਵਿੱਚ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਵਿਖੇ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਈ.ਪੀ.2030 ਅਧੀਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਧਾਰਾ 201 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ।
2. ਇਸਤਗਾਸਾ ਕੇਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, 27.01.2000 ਨੂੰ, ਮ੍ਰਿਤਕ-ਰਮੇਸ਼, ਇੱਕ ਆਜੜੀ, ਬੀਬੀਗੁਡੇਮ ਪਿੰਡ ਦੇ ਬਾਹਰਵਾਰ ਚਰਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ 19 ਭੇਡਾਂ ਲੈ ਗਿਆ; ਪਰ ਘਰ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। 28.01.2000 ਨੂੰ, ਜਦੋਂ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-1 ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੇਖ ਨਸੀਮ (ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-9) ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਭੇਡਾਂ ਮਿਲੀਆਂ, ਜਿਸ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਲਿੰਗਈਆ (ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-5) ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਭੇਡਾਂ ਵੇਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲਿੰਗਈਆ (ਪੀਡਬਲਯੂ-5) ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਉੱਪਲਾ ਬਿਕਸਮ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਭੇਡਾਂ ਨੂੰ 10000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਐਡਵਾਂਸ ਲੈ ਕੇ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ 100/-। 29.01.2000 ਨੂੰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 379 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਤਫਤੀਸ਼ ਦੌਰਾਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰਨ ਦਾ ਜੁਰਮ ਕਬੂਲ ਕਰ ਲਿਆ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਧਾਰਾ 302/201 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ. ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਇੱਕ ਪੁਲੀ ਹੇਠੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

3. ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਭੇਡਾਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਦੇ ਸਬੂਤ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ-ਰਮੇਸ਼ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਕਥਿਤ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ (ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 313 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ) ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਧਾਰਾ 30 ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੁਕੱਦਮਾ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੁਣਾਇਆ। ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ। ਦੀ ਧਾਰਾ 201 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।

4. ਅਸੀਂ ਪੱਖਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸਪਸ਼ਟ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਵੀ ਪੜਚੋਲ ਕੀਤੀ ਹੈ।

5. ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਸੀ: (i) ਮ੍ਰਿਤਕ-ਰਮੇਸ਼ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ; (ii) ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਤਿੰਨ ਭੇਡਾਂ ਲਿੰਗਈਆ (ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-5) ਨੂੰ ਵੇਚੀਆਂ ਸਨ, ਜਿਸ ਨੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ੇਖ ਨਸੀਮ (ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-9) ਨੂੰ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ 'ਤੇ ਸ਼ੇਖ ਨਸੀਮ (ਪੀਡਬਲਯੂ-9) ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਭੇਡ ਲਿੰਗੀਆ (ਪੀਡਬਲਯੂ-5) ਤੋਂ ਖਰੀਦੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਬਦਲੇ ਵਿਚ ਉਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਤੋਂ ਖਰੀਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਭੇਡਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਭੈਣ ਪੀਡਬਲਯੂ-8 ਦੇ ਘਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

6. ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਕੇਸ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਟੈਸਟਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ: (i) ਉਹ ਹਾਲਾਤ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਦੋਸ਼ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਕੱਢਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਾਲ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ; (ii) ਉਹ ਹਾਲਾਤ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਰੁਝਾਨ ਦੇ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ; (iii) ਹਾਲਾਤ, ਸੰਚਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਏ ਗਏ ਹਨ, ਇੱਕ ਲੜੀ ਇੰਨੀ ਸੰਪੂਰਨ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਤੋਂ ਕੋਈ ਬਚ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਕਿ ਸਾਰੀ ਮਨੁੱਖੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਪਰਾਧ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ। [ਵੀਡੀਓ: ਐੱਸ.ਡੀ. ਸੋਨੀ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ, (1992) ਸਪਲਾਈ 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 567 ਅਤੇ ਵੈਂਕਟੇਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਰਾਜ (2008) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 456]

7. ਪਰਿਸਥਿਤੀਗਤ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਸੁਚੱਜੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਹਾਲਾਤ ਸਥਾਪਤ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਲੜੀ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ।

8. ਮੰਨਿਆ, ਰਮੇਸ਼ ਦੀ ਮੌਤ ਕਤਲੇਆਮ ਸੀ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਲਿੰਗਈਆ (ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-5) ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਭੇਡਾਂ ਵੇਚੀਆਂ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਬੂਤ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਤੋਂ ਭੇਡਾਂ ਖਰੀਦੀਆਂ ਸਨ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਤਿੰਨ ਭੇਡਾਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਨੇਮੀਕਲ ਦੀ ਸ਼ੈਂਡੀ ਵਿੱਚ ਮਿਲੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਪੀਡਬਲਯੂ-9 ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਪੁੱਛਣ 'ਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-9 ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਨੇ ਸ਼ੇਖ ਨਸੀਮ (ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-5) ਤੋਂ ਭੇਡਾਂ ਖਰੀਦੀਆਂ ਸਨ; ਜਿਸਨੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਨੇ ਉਕਤ ਤਿੰਨ ਭੇਡਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਤੋਂ ਖਰੀਦੀਆਂ ਸਨ। ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-10 ਅਤੇ ਹੋਰ ਗਵਾਹ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੇਡਾਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਲਈ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਭੇਡਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਲਈ ਭੇਡਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਖਾਸ ਪਛਾਣ ਚਿੰਨ੍ਹ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਕਿ ਲਿੰਗਿਆਹ (ਪੀਡਬਲਯੂ-5) ਤੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਭੇਡਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੱਖਰਾ ਪਛਾਣ ਚਿੰਨ੍ਹ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਭੇਡਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਮ੍ਰਿਤਕ-ਰਮੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਭੇਡਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਭੈਣ ਦੇ ਘਰੋਂ ਭੇਡਾਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ 'ਤੇ ਵੀ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਦੁਬਾਰਾ, ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲਿਆਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ-8 ਤੋਂ ਬਰਾਮਦ ਭੇਡਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੱਖਰਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸੀ

ਤਾਂ ਜੋ ਉਹੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ ਜੋ ਮ੍ਰਿਤਕ-ਰਮੇਸ਼ ਦੀ ਸੀ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 382 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

9. ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਭਰ ਸਿਰਫ ਇਕ ਹੋਰ ਸਥਿਤੀ ਹੈ ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ-ਰਮੇਸ਼ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿਚ ਇਹ ਸਿਰਫ ਸਥਿਤੀ ਹੀ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 313 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ-ਰਮੇਸ਼ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਦੋ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਮ੍ਰਿਤਕ ਰਮੇਸ਼ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਬਰਾਮਦ ਹੋਣ ਨਾਲ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

10. ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਲਾਸ਼ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਘਟਨਾ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ ਉਰਫ਼ ਰਾਜੂ ਉਰਫ਼ ਬੱਤੀਆ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ, (2013) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 722 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ੱਕ ਭਾਵੇਂ ਗੰਭੀਰ ਹੈ ਪਰ ਸਬੂਤ ਦੀ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦਾ। "ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ" ਅਤੇ "ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ" ਵਿਚਕਾਰ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਪਾੜਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਥਿਤ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਲਾਸ਼ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਲਜ਼ਮ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਸਿਰਫ਼ ਸ਼ੱਕ ਹੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਦਾ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 302/201 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ, ਜਦੋਂ ਕਤਲ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਭੇਡਾਂ ਦੀ ਚੋਰੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਚੋਰੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਤੋਂ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

11. ਨਤੀਜੇ ਵਿੱਚ, ਇਪਗਨਡ ਆਰਡਰ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

ਨਿਧੀ ਜੈਨ ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ।

<u>ਡਿਸਕਲੇਮਰ :-</u> ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਦਿਵਾਕਰ ਜੋਤੀ ਐਡਵੋਕੇਟ